

Chojnice
partyzantka, gw. des.

“ Megger Jan
ps. „Hann”

U: 1498/239430n

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Hegger Jan
T. Dł.: 1498/2394 Goma.
Chojnice partyzantka
gr. de Santova

I/1. Relacja —

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 3 s. 1-3

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

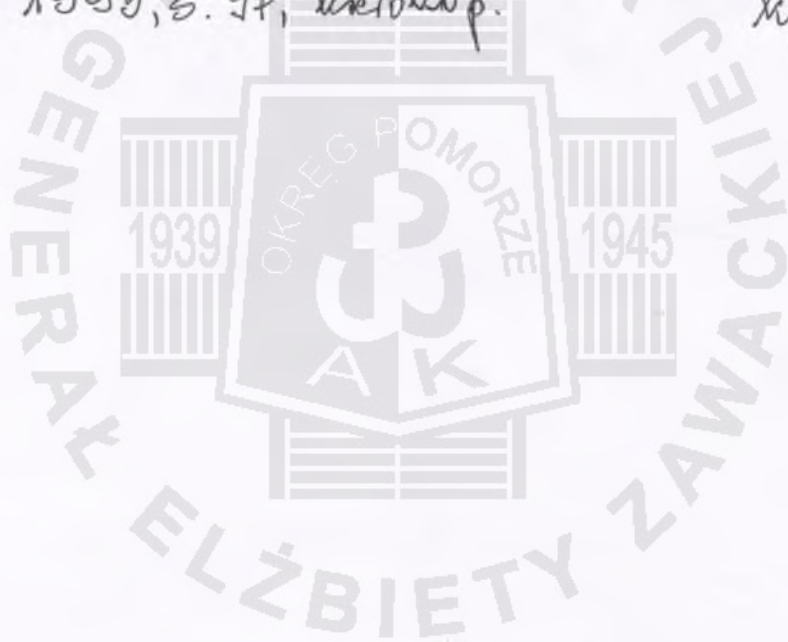
V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 15

VI. Fotografie

brak.

1. Materiały uzupełniające rezerwa: Megger Jan

1. Biogram Jane Meggera, [w:] Stronicki
Zb., Pamięci godni - chojnicki stow.
biograficzny 1275-1980, Pomorski - Bydgoszcz 1986,
s. 102, kserokop. k. 1 s. 11
2. art. Stanisław Mroczek, Listy - przewod
nik po Czersku, Odrodzenie 13 (!), nr 18
z 6.05.1989, kserokop. oryg. k. 1 s. 24
3. Biogram, Megger Jan, ps. "Mam", Komorowski
L., Konspiracyja pomorska 1939-1944. Lelisykon,
Golaiisk 1993, s. 97, kserokop. k. 1 s. 36

otrzymał w 1946 r. Krzyż Partyzancki. Po wojnie otrzymał w Czersku gospodarstwo poniemieckie. Był też kierownikiem młyna, następnie w 1948 r. zamieszkał w Słupsku, gdzie zmarł 6 lutego 1968 roku.

K. Ciechanowski, *Ruch oporu na Pomorzu Gdańskim 1939—1945*, Warszawa 1972, s. 25, 207, 324, 352.

B. Szczęsny, *Organizacja ruchu oporu w powiecie chojnickim w latach 1939—1945*, „Zeszyty Chojnickie” 1967, nr 3, s. 11—46.

M. Kowalski, *Pierwszy partyzant*, „Gazeta Pomorska”, cz. I: 4—5 IX 1971, cz. II: 11—12 IX 1971; cz. III: 18—19 IX 1971.

(ko), (K. Ostrowski), *O pierwszym partyzancie Janie Meggerze*, „Gazeta Pomorska”, 5 XI 1970, nr 263, s. 6.

W. Look, K. Ostrowski, *Chojnice. Kronika dziejów miasta 1275—1975*, Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne w Bydgoszczy, 1976, s. 73—74.

Megger Jan (1909—1968) dowódca oddziału partyzanckiego w latach II wojny światowej, porucznik WP

Urodził się 13 grudnia 1909 r. w Czersku k. Chojnic. Od 1915 r. mieszkał w Berlinie, dokąd wyemigrowali jego rodzice w celach zarobkowych. W 1939 r. otrzymawszy powołanie do wojska niemieckiego, wraz z bratem Antonim zbiegli do Polski. Antoni Megger podjął współpracę z polskim kontrwywiadem wojskowym. Zatrzymany został przez Niemców koło Piły — zginął w obozie koncentracyjnym. W czasie okupacji zginęli także rodzice Jana, brat Aleksander i liczni krewni. Jan Megger, już 3 września 1939 r. schronił się przed prześladowaniami w lasach w okolicy Czerska i zgrupował wokół siebie oddział partyzancki, którym dowodził do września 1944 r., tj. do chwili połączenia się z grupą desantową WP „Wołga” pod dowództwem por. Jana Miętkiego. W 1941 r. z grupą Meggera połączyła się grupa Józefa Kuśnierza, — powstała w r. 1940 z byłych żołnierzy WP Oddziału Wydzielonego „Chojnice”, dowodzonego przez por. Sadowskiego. Megger został szefem ogólnym połączonych oddziałów. 22 grudnia 1944 r. grupa Meggera i grupa desantowa por. Miętkiego, zostały okrążone przez batalion niemiecki w swej bazie w pobliżu wsi Krąg b. powiat Starogard Gdański. Oddziały Meggera i Miętkiego, po zaciętej walce, zdołały przebić się z okrążenia zadając nieprzyjacielowi ciężkie straty (ok. 30 zabitych i 40 rannych). W ofensywie 1945 r. wziął udział w kampanii pod Gdańskiem, Szczecinem i zdobywał także Berlin. Za zasługi w ruchu oporu, w Borach Tucholskich oraz udział w wyzwoleniu Pomorza i walkach o Berlin

102

Stromski Łb., Pamięci godni - chojnicki
ŚW. lewopofisowy 1275-1380, wyd. z 1986.

PRZEWODNIK PO CZERSKU

W ZWIĄZKU z opublikowaną w „Gazecie Pomorskiej” 41'89 z dnia 11 lutego przez Kazimierza Ostrowskiego — rekomendacją przewodnika po Czersku i okolicach (autor Józef Milewski) — uważam za swój obowiązek zająć stanowisko w sprawie tego artykułu jak i samego przewodnika. W odniesieniu do artykułu („Ciekawa książka o Czersku”) wzbudza niepokój stwierdzenie Kazimierza Ostrowskiego o „rzetelność i wiarygodność podanych informacji historycznych”, ponieważ w wielu przypadkach właśnie one nie są rzetelne ani wiarygodne.

W szczególności dotyczy to dziełowiecowskiej grupy spadochronowo-wywiadowczej zrzuconej nocą z 9 na 10 września 1944 r. w rejonie Jeziora Okonińskiego. (...) Dowódcą grupy był oficer Armii Czerwonej Wiktor Aleksiejew, a w jej składzie znajdowało się siedmiu Pomorzan, oddelegowanych w dniu 26 sierpnia 1944 r. z Polskiego Samodzielnego Batalionu Specjalnego (od 15 września 1944 r. wyłączony ze składu LWP) do dyspozycji Armii Czerwonej. (...)

Grupa ta nie miała żadnej nazwy, natomiast „Wolga” była hasłem wywoławczym centrali radiowej znajdującej się prawdopodobnie przy sztabie frontu.

Nazwanie Jana Meggera „pierwszym polskim partyzantem II wojny światowej w Polsce” (s. 20) stanowi obrazę ruchu partyzanckiego w Polsce, a informacja, że dnia 12 września 1939 r. „zlikwidował pierwszego Niemca, oficera SS” (s. 40—41) jest nieprawdziwa.

Jako jeden z członków grupy Wiktora Aleksiejewa przebywałem z Janem Meggerem w okresie od 12 września 1944 r. do 22 lutego 1945 r. i wiem, że po wkroczeniu Niemców na Pomorze ukrywał się on przed władzami niemieckimi z różnych powodów...

W momencie spotkania grupa Jana Meggera składała się z siedmiu osób (w przewodniku kilkakrotnie zawyżono stan grupy do 15 osób — s. 20, 40—41 i 58—59). Oto one: Jan Megger (nieobecny podczas spotkania), Leon i Witold Szmagińscy, Fawel Czerwiński, Jan Gliniecki, Jan Kamiński i Jan Ossowski. Z grupą tą był luźno związany Rosjanin Aleksander Plotnickij, który od czasu zabójstwa Józefa Kuśnierza utrzymywał kontakty z grupą Leona Prychty i braci Storumowskich.

Grupa J. Meggera była uzbrojona w sztucer, dubeltówkę i pistolet parabellum P-08 kl. 9 mm, przy czym do czasu zdobycia broni na Niemcu — nadleśniczym Hahnje z Lipowej, znanym z wyjątkowo ludzkiego sto-

znym z wyjątkowo ludzkiego stosunku do Polaków, grupa ta nie miała żadnego uzbrojenia.

Grupa J. Meggera nie była grupą partyzancką (s. 20), a grupą ukrywającą się z różnych powodów przed władzami niemieckimi i przed wcieleniem do Wehrmachtu — nie prowadziła też żadnych działań przeciwko okupantowi, a zabicie nadleśniczego było sprawą przypadkową. Tym niemniej po przyłączeniu do niej Wiktora Aleksiejewa, Jan Megger i pozostali członkowie byli nam wielce pomocni (...).

Jan Megger nie był szefem oddziału spadochronowego, nie służył w LWP, nie posiadał stopnia oficerskiego, ani też nie brał udziału w walkach o Gdańsk i Berlin, jak to mylnie podał Józef Milewski (s. 20) — po odłączeniu się w dniu 22.02.1945 r. od naszej grupy powrócił do Czersku, gdzie zajął pozostawione mienie przez burmistrza Hermanna Grossa (młyn wodny, tartak parowy, luksusowa willa z parkiem oraz staw rybny), nad którym osobiście sprawował nadzór, co stwierdziłem będąc jego gościem w marcu 1945 r. (...)

W okresie późniejszym (do 1950 r.) całe to mienie zostało doprowadzone do ruiny — pozostała tylko willa, w której mieści się przedszkole...

Już powyższe uwagi podważają rzetelność i wiarygodność informacji podanych w przewodniku, a jest ich więcej...

Tworząc fikcję, szanujący się Autor nadaje jej cechy prawdopodobieństwa...

Zal natomiast, że pominięto osoby, które pomoc naszej grupie przyplacyli życiem, np. rodzina Wielgoszów ze wsi Ostrowite.

STANISŁAW MROCZEK
Warszawa

ODRODZENIE 13

NR 18

6 MAJA '89

MEGGER JAN

ps. „Mann” (1909-1968), dowódca oddziału partyzanckiego.

Urodzony 13 XII 1909 w Czersku k. Chojnic. Od 1915 mieszkał w Berlinie, dokąd wyemigrowali jego rodzice w celach zarobkowych. Tam zdobył wykształcenie i zawód. Prawdopodobnie w maju 1939 został zmobilizowany do Wehrmachtu, a 24 sierpnia jakoby zdezertował i przedostał się na terytorium Polski. Zatrzymał się u brata Aleksandra w okolicy Człuchowa. Następnie przeniósł się do Czerska, gdzie miał liczną rodzinę. Staroście w Chojnicach złożył raport o niemieckich przygotowaniach do agresji na Polskę i koncentracji Wehrmachtu w pobliżu granicy. Nie dano mu wiary i oskarżono o działalność szpiegowsko-dywersyjną i prowokatorską w ramach V kolumny. Postawiony przed sądem w Czersku w trybie doraźnym w przeddzień wybuchu wojny; uniewinniony przez sędziego Józefa Michalskiego, być może ujętego postawą J. Meggera, który, nie znając języka polskiego, na pytanie o przynależność partyjną miał odpowiedzieć gwarą kaszubską, że zna tylko jedną partię — Polskę. 2 września zgłosił się ochotniczo do WP, lecz nie został przyjęty. Podczas przypadkowego spotkania z sędzią Michalskim otrzymał od niego prywatnie zapomogę na bieżące potrzeby i broń. Od pierwszych dni okupacji niemieckiej na liście poszukiwanych przez gestapo. 3 września schronił się przed Niemcami w lasach niedaleko Czerska, a 13 września wykonał pierwszą akcję odwetową na niemieckim funkcjonariuszu SS, zdobywając broń. Początkowo ukrywał się samotnie w schronie nad jez. Ślepe, a w 1940 skupił wokół siebie liczną grupę uciekinierów i „spalonych”,

słabo uzbrojonych w broń myśliwską i kilka karabinów odzyskanych z pobojowisk wrześniowych. Jego grupa zachowała samodzielność i początkowo nie prowadziła działalności bojowej, ograniczając się do rekwizycji żywności, odzieży i broni u Niemców oraz koniecznej samoobrony przed ekspedycjami przeciwpartyzanckimi żandarmerii. Dzięki pośrednictwu swojego podwładnego Jana Ossowskiego ps. „Szyft” nawiązał kontakt z konspiracją polską w Gdyni, skąd uzyskiwał materiały informacyjno-propagandowe. Później współpracował z → TOW GP i AK. 10 września 1944 wraz z oddziałem udzielił wsparcia, a dwa dni później połączył się z grupą rozpoznawczo-dywersyjną 1 Frontu Białoruskiego zrzuconą na spadochronach pod Okoninem (d. pow. tucholski). 22 XII 1944 znalazł się w okrążeniu w pobliżu m. Krąg (d. pow. starogardzki) i wraz ze zgrupowaniem zdołał przebić się przez pierścień niemiecki. Prawdopodobnie zgłosił się ochotniczo w 1945 do polskiej jednostki wojskowej i wziął udział w walkach o Pomorze w charakterze przewodnika. W kwietniu t.r. powrócił do Czerska i zgłosił się do sądu o oczyszczenie z podejrzeń. Zrehabilitowany w wyniku rozprawy sądowej, otrzymał obywatelstwo polskie. Po wojnie dostał w Czersku gospodarstwo poniemieckie z tartakiem, należące poprzednio do miejscowego burmistrza Hermana Grossa. Był też kierownikiem miejscowego młyna. W 1948 lub 1954 przeniósł się na stałe do Słupska, gdzie zmarł 6 II 1968 i tam został pochowany.

Za działalność w drugiej wojnie światowej odznaczony m.in. Krzyżem Partyzanckim w 1946.

3
W czasie wojny utracił niemal całą rodzinę. Jego brat Antoni został ujęty przez Niemców k. Piły i zesłany do obozu koncentracyjnego, gdzie zginął. Niemcy w odwecie za niepodległościową działalność obu braci zamordowali ich rodziców, brata Aleksandra, dwie siostry w obozie koncentracyjnym Stutthof, a także licznych krewnych.

Relacja Edmunda Sadowskiego, MiD WIH III/91/11; — *Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939-1945*, Toruń 1990, s. 212; Natomiast wg Stanisława Mrocza (maszynopis MiD WIH b. sygn.) J. Megger rzekomo nie był partyzantem, a w czasie okupacji i po wojnie trudnił się robotami i rekwizycjami; miał jakoby na J. Michalskim wymusić zaświadczenie o rozprawie sądowej z 31 VIII 1939 i ofiarowaniu broni i pieniędzy następnego dnia.

Homorowski S. Konspiracja pomorska⁹⁷
1939-1948. Selskyon, Gdansk 1983

T: M: 1498/2394 Pom.

Chojnice

Megger Jan

V. Party informacyjne

lc. 15

Part Chopnica

Megger Jan ps. Mann

nr. 4 Czerwka, pracował w Bełżynie, ^{Archiwum} tam 2000
wielki; porzucił w liście gończym w 1939 r.

zorganizował grupę ukrywających się w miejscowym
szkole

w wrześniu 1944 r. ujął pracować z oddziałem
disantowym oddziałem zwiadowczym

206 W Rosławski "Tuchela" or II 5 86

t 24

chojnice
Part. 2

Megger Jan

mat. Jatem Jadwiga rel 172

Megger Krewy Pata przypisał do Czeska

nr 39, to nimie ukrywali się przed

Niemcami (jako komunisty).

wybudowali (z ojcem Jadwigi M.) bunkier pod
stodołą. Tam ukrywali się i inni partyzanci
J.M. był dowódcą partyzantów.

Łęsto zmieniał miejsca pobytu.

wzm. w "Chojnice" p. red. St. Giernewskiego wyd 1974.
str. 257.

Chopin. 100 Rocznica
Jedliny-102

MEGGER JAN ps. "Mann"

zob. Sznajders Jan: "Jedliny-102". Arch. AK,
B/26-89 s. 15

D-ca oddr. partyzanckiej w Wielobliu
obr. AK [blizj nie obslony].

A-zak,90

8

WP Pomorze

Chojnice
Partyzant

Jan Megger

(Jony Stanki, Polka Walyca 4^{ty} Jyd. Par. U-wa 47. 115 km III i IV)

Wojnie Czeska jax od czerwca 1939. Kyla mę w lasach
gupa Jana Meggera, Polka, zam. przed wojny w III Okrę-
gu, który po zwyciężeniu powołania do Wehrmachtu uciekł
do Polski, przekazał namy wiadom coone informacje
o niemieckich przygotowaniach do agresji i zamieszek w
Czeska. Po wlozzeniu Niemców, biezony klanu goimym,
skupil kolo siebie gupę ludzi, uzbroit ich i ruszył
z nimi w lasach. Megger wspolpracował z organisa-

Megger Jan

4

sjawu konspiracyjnyu; lecz nie podlegał on
sądnej. Raport z 1944r. dotyczył do jedności
z grup desantowych WP.

MEGGER JAN

Bory Tucholskie

partyzantka

Polak pochodzący z Czerska . Obywatel III Rzeszy, od 1915r. mieszkający stale w Berlinie. W sierpniu 1939r. został wraz ze swoim bratem Antonim zmobilizowany do Wehrmachtu. Jednostka ich została skierowana w rejon Człuchowa. Tu 24 sierpnia podjął decyzję o ucieczce do Polski, w czasie której jego brat został zabity przez patrol niemiecki. Jan Megger zgłosił się do polskiej policji i poinformował o zgrupowanych nad granicą wojskach niemieckich. Uznany za szpiega został osadzony w areszcie. 31.VIII.1939r. o godz. 12⁰⁰ rozpoczęła się w Czersku rozprawa. Ponieważ Jan Megger słabo mówił po polsku (lepiej po kaszubsku), sąd zezwolił, aby zeznawał w języku niemieckim. Na pytanie o zapatrywania polityczne odpowiedział: "Ich kenne nur ein Partei, das ist Polen" (Ja znam tylko jedną partię, to jest Polska). Sąd nie przychylił się do oskarżenia i uniewinnił Meggera. We wrześniu prowadzący rozprawę sędzia Michalski spotkał go na ulicy. Zapytał dlaczego nie wyjechał z Czerska? Megger odpowiedział, że zgłosił się do WP, ale go nie przyjęto. Pójdzie więc do lasu i będzie walczył z Niemcami. Sędzia ofiarował mu swoją dubeltówkę - pamiątkę po ojcu. Jan Megger został w Borach Tucholskich i utworzył własną grupę partyzancką we

cd.m.

11Gr'94

MEGGER JAN

Chojmce
partyzantka
Bory Tucholskie
partyzantka
c.d.

wrześniu 1939r. 12 września zabił pierwszego Niemca - oficera SS. Wiosną 1940r. dysponował już własnym oddziałem partyzanckim. Później współpracował z TOW "Gryf Pomorski" i AK. Nie podporządkował się żadnej organizacji. Od końca września 1944r. współpracował z grupą Jana Miętkiego. Po wojnie prowadził młyn. Odszukał sędziego Michalskiego i oddał mu dubeltówkę.

K.Ciechanowski, Regionalne, [w:] Walka podziemna.,
s. 212.
MGr'94

++
a Meggier (i.n.) Jan?

Chojnice 7
partyz.

Dowódca oddziału partyzanckiego
współpracującego z JOW Gr. Pom.
AK; jego tereniskę na trasie
Bydgoszcz - Inyżewice - Skutnica
- Chojnice była Lucja Nowakowska

zob. T:K-738/1736 Lucja Nowakowska
Gosp. Chojnice

4.12.1989

Megger Jan
(„Men?”) ps. „Kamm”

Chojnice
gr. part. 8.
6 p.
samoch.?

dowódca Jan Megger ps. „Kamm”
ze swoim punkcie kontaktowym
w Czersku pachesyc at bron
Czestawowi Janowi Gierszewskiemu
dla oddz. part. „Gryfa (Młotyki)
i AK (Szykli)

zob: rel: Czestaw Jan Gierszewski t. osob.
M-709/1378 Pom. - Chojnice

ŁS2. VII 199

a Megger Jan

Chojnice
Czersk 9
part.

3.09.1939r., mieszkaniec Czerska,
zdeserterował z Wehrmachtu i 12.09.39
zlikwidował oficera SS; w listopadzie
wybudował bunkier k. jeziora Ostronitego,
a od wiosny 1940r. był dowódcą 4 osobowej
grupy partyzanckiej, które wzrosło się
do 15-osobowego oddziału, który od
12.09.1944r. znalazł się w desancie
I KP ppor. Jacek Miętkiego ps. "Wirski",
weteran

w ramach tego desantu dokonali
wiele akcji partyzanckich w okolicach
Czerska

zob: Kozłowski G. „Selekcja partyzantów AK i
Gryta Pam, z. II str. 12 [r:] tenże problemowa
Partyzantka”

Wz. VI 2000

Chojnice
part. "dzika" 10

† Megger Jan

dca oddz. part., którego
działalność przedstawił Jan
Mietki, dca grupy desantowej
LWP; współpracował z nim ten.
p. w. około pół roku.

zob. Nowalski Paweł, Działalność nieregular-
nych grup ekrojoimych..., [w:] Militaria
polskie, t. II, Bydgoszcz 2011, s. 257
Wskazanie (t. problem. Partyzantka)

Megger Jan
ps Mann

Príst. 11
Chojnice

brat Władysław Megger z Gredupie
I partyzant Borów Tuch.

K. Cichanowski 5 rodzinach
zob. Jannowski YKP 1948 2 dn 6.04.48

PART.
12

MEGGER JAN

Zob. t. Stefan Guss, M-46, II, s. 2

x/195

Chojnice 113
Partyz.

Megger Jan ps. „Manni”

Opisy śląski „Polska Walczka” str. 115 tam 19 i 10

Megger Jan

Chojnice 14
"Grunwald"?

na pmi. 1939/40 utworzył
miejscową org. kowsp., w 1941
poprzez jego grupę Stefan Guss
ps. "Jan" nawiązał kontakt z ŻWZ.

zob: Chrusanowski B., Gąsiorowski A., Steyer K.,
Polskie Podziemie na Pomorzu...
Gdańsk 2005, s. 111, 474

AK.1X17

Regger Jan
ps. "Mann"

Chojnice
part. 15

Do jego oddziału, po wysiedlowaniu
9.09.1944 dotarła grupa desantowa
Jana Wętkliwego (12 osób); desant
w pobliżu m. Okoniny.

zob. Samojdło J. W., Wspomnienia z part.
Armii Krajowej..., Toruń 2001,
s. 169

AK. W'14

Meggen Jan

